

Souhrnná výkonnost ekonomiky

- **Očekávané zpomalení ekonomického růstu se dostavilo**

Mírné oslabení ekonomiky ČR započaté již v roce 2007, po vysoké míře růstu HDP dosažené v roce 2006, pokračovalo letos větším zpomalováním než před rokem. Došlo k tomu při přesunu vlivů působících na vývoj HDP, zejména na straně užití zdrojů a zároveň přesunem od průmyslové výroby pro konečnou spotřebu k výrobě pro hmotné investice na straně tvorby zdrojů. Základní makroekonomické proporce, vyjádřené vývojem výdajových složek HDP za tři čtvrtletí 2008, ukazují, že došlo ke strukturálním změnám, zejména v poměru mezi domácí ekonomikou a zahraničně ekonomickými operacemi. Změnil se vztah mezi vývojem domácí realizované poptávky a vnější poptávky, jakož i mezi domácími a vnějšími zdroji krytí úhrnné poptávky. HDP se zvýšil za tři čtvrtletí 2008 meziročně reálně o 4,5 %.
- **Posílení pozice ČR v rámci EU 27**

I přes zpomalení si česká ekonomika udržuje vyšší růst než západoevropské státy, ve kterých dochází ke značnému ekonomickému útlumu a poslední předpovědi pro ně předpokládají výrazné oslabení konjunktury až ekonomickou recesi. Souhrnná ekonomická pozice ČR se ve vztahu k EU zřejmě zlepšila.
- **Nejvíce přispěl k růstu HPH průmysl**

Hrubá přidaná hodnota (dále jen HPH) se zvýšila meziročně nominálně o 5,9 % a reálně o 4,8 %, v tom v 1. čtvrtletí o 4,9 %, ve 2. čtvrtletí o 4,7 % a ve 3. čtvrtletí o 4,6 %. Odvětvová změna struktury HPH vedla k mírnému posílení terciární sféry, zejména v peněžnictví a bankovních službách, čehož bylo dosaženo v rozhodující míře značným růstem cenové hladiny. Reálně se za tři čtvrtletí nejvíce zvýšila HPH v průmyslu (o 7,6 %) a přispěla více než polovinou k jejímu celkovému růstu. K poklesu HPH došlo ve stavebnictví (o 3,4 %). Produktivita práce měřená HPH ve stálých cenách na 1 pracovníka vzrostla o 2,4 % a přispěla tak k jejímu růstu jen nepatrně více než polovinou.
- **Nejvíce zpomalil růst HDP ve 3. čtvrtletí**

Hrubý domácí produkt (dále jen HDP) se zvýšil meziročně reálně o 4,5 %, v tom o 4,7 % v 1. čtvrtletí, o 4,5 % ve 2. čtvrtletí a o 4,3 % ve 3. čtvrtletí; jeho růst nejvíce zpomalil ve 3. čtvrtletí. I roční míra růstu HDP (anualizace) ukazuje na zpomalení rychlosti. HDP dosáhl hodnotově za tři čtvrtletí meziročního přírůstku 162,6 mld. Kč, tj. 6,2 %, což znamená, že jeho implicitní deflátor byl mimořádně nízký (101,7 %). Kombinace vlivu fyzického objemu a úhrnné cenové hladiny na hodnotový přírůstek HDP se ve srovnání s vývojem v roce 2007 značně změnil; implicitní deflátor ukazuje na poměr 73 % vlivu objemu a 27 % vlivu cen (před rokem 62 %, resp. 38 %).
- **Růst HDP nejvíce poháněl zahraniční obchod**

K meziročnímu zvýšení HDP za tři čtvrtletí 2008 nejvíce přispěl čistý vývoz (3,7 p. b.), když kladný vliv vývozu (11,6 p. b.) převýšil záporný vliv dovozu (- 7,9 p. b.). Uvedený příspěvek čistého vývozu byl podstatně větší než před rokem. Růst HDP v předchozím roce byl založen na spotřebitelské a investiční poptávce, které však letos velice oslabily a jejich příspěvek k růstu HDP (0,8 p. b.) byl výrazně nižší než před rokem. Výdaje na konečnou spotřebu se reálně zvýšily o 2,5 %, z toho spotřebitelské výdaje domácností o 2,9 % a přispěly k růstu HDP 1,3 p. b. Značně se přitom změnila její hodnotová struktura; výrazně více než před rokem se na jejím přírůstku podílel přírůstek cenové hladiny. Hodnotově rostly výdaje domácností letos rychleji než před rokem, avšak reálně se jejich růst výrazně zpomalil. Z celkových výdajů na spotřebu omezilo obyvatelstvo nejvíce nákupy bytového vybavení a zařízení domácností. Značně se změnila struktura výdajů na tvorbu hrubého kapitálu a jejich růst byl podstatně pomalejší než před rokem. Reálně celkově za tři čtvrtletí klesly o 2,2 %, z toho fixního kapitálu vzrostly o 5,4 %. To vedlo ke kladnému vlivu tvorby fixního kapitálu 1,4 p. b., nejvíce rostly investice do dopravních prostředků a ostatních strojů a zařízení. Záporný vliv 2,1 p. b. na růst HDP měla tvorba zásob.
- **Krytí domácí poptávky domácí nabídkou se zvýšilo**

Na nabídkové straně došlo za tři čtvrtletí 2008 k nepatrně větším strukturálním změnám než na poptávkové straně, což byl následek nižšího meziročního přírůstku tvorby zásob. Podíl domácí realizované poptávky na úhrnné poptávce 54,0 % se meziročně nepatrně zvýšil (o 0,6 p. b.) a podíl domácí efektivní nabídky na úhrnné nabídce vzrostl o 1,2 p. b. (na 57,7 %) především díky snížené akumulaci do zásob. Došlo k mírnému zvýšení krytí domácí poptávky domácí nabídkou a vnější nabídky vnější poptávkou. Hodnotový přírůstek úhrnné poptávky i nabídky byl různou mírou na obou stranách ovlivněn zvýšením domácí cenové hladiny a snížením cen

zahraničního obchodu.

- **Značný růst domácí efektivní nabídky**

Reálně se zvýšila meziročně za tři čtvrtletí 2008 nepatrně více úhrnná poptávka (8,1 %) než úhrnná nabídka (7,9 %) a podstatně větší vliv na jejich růst měly vnější ekonomické vztahy než transakce na domácím trhu. Domácí realizovaná poptávka ochabla zejména v důsledku zpomaleného růstu reálných disponibilních důchodů domácností, z toho především poklesu reálných mezd v nepodnikatelské sféře a zvýšila se pouze o 3,3 % a k růstu úhrnné poptávky přispěla 1,6 p. b. Příspěvek růstu vnější poptávky měl vliv 6,5 p. b. Domácí efektivní nabídka se zvýšila značně (o 7,1 %), a její vliv na růst úhrnné nabídky dosáhl 3,5 p. b. Příspěvek vnější nabídky dosáhl 4,4 p. b. růstu úhrnné nabídky.

- **Růst HDD značně zpomalil**

Hrubý domácí důchod se v důsledku velkého znehodnocení české národní práce na zahraničních trzích zvýšil meziročně reálně pouze o 2,4 %, tj. o 2,1 p. b. méně než HDP. Ztráta z nepříznivých směnných relací 40,9 mld. Kč za tři čtvrtletí 2008 ve srovnání se ziskem z příznivých směnných relací 28,5 mld. Kč před rokem vedla ke značným kvalitativním meziročním změnám. Vývoj cen zahraničního obchodu ukazuje zároveň, že zatímco za tři čtvrtletí 2007 kupní síla vývozu se meziročně zvýšila podstatně rychleji než náročnost dovozu na zdroje vyprodukované vývozem, tak v letošních třech čtvrtletích byl jejich růst opačný; kupní síla vývozu vzrostla o 10,3 % a náročnost dovozu na vývozní zdroje se zvýšila o 11,0 %.

- **HDND nadále zaostává za růstem HDP**

Hrubý disponibilní národní důchod (dále jen HDND) rostl za tři čtvrtletí 2008 méně než HDP, což silně ovlivnil odliv čistých prvotních důchodů do zahraničí. Hodnotově byl HDP vyšší o 9,3 % než HDND, což mělo negativní vliv na hrubé národní úspory i míru financování kapitálových výdajů z domácích zdrojů. Menší hodnotové zvýšení HDND (4,2 %) než HDP (6,2 %) při podstatně větším přírůstku konečné spotřeby (8,0 %) nemohlo stačit k vytvoření potřebné výše hrubých národních úspor, které byly nižší než před rokem. Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu převýšily hrubé národní úspory o 9,1 %, přičemž míra úspor meziročně poklesla o 2,6 p. b. na 25,2 % a byla nižší než míra investic. Financování tvorby hrubého kapitálu z vnějších zdrojů vzrostlo o 3,2 p. b. na 8,3 %.

- **Hrubé národní úspory se reálně zvýšily**

Reálně vzrostl HDND meziročně o 2,5 %, tj. méně než HDP, avšak stejně jako výdaje na konečnou spotřebu. Vzhledem ke značnému zvýšení cenové hladiny konečné spotřeby a nižšímu implicitnímu deflátoru HDP došlo k růstu hrubých národních úspor reálně o 2,6 %, to znamená, že při poklesu tvorby hrubého kapitálu míra jejich financování z vnějších zdrojů se reálně snížila.